

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕР-
СИТЕТ»**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 1 (54)

Ужгород – 2024

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF
UKRAINE
STATE UNIVERSITY «UZHHOROD NATIONAL
UNIVERSITY»**

**SCIENTIFIC BULLETIN OF
UZHHOROD UNIVERSITY**

ISSN 2524-0609

Series

PEDAGOGY

SOCIAL WORK

Collection of Scientific Works

Issue 1 (54)

Uzhhorod – 2024

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». Випуск 1 (54) ' 2024

– науково-практичний журнал у галузі педагогіки, в якому висвітлюються актуальні питання методології та історії педагогіки, теорії і практики навчання, теорії і практики виховання, теорії і методики професійної освіти, соціальної педагогіки, соціальної роботи, сучасних педагогічних технологій та інших галузей педагогічної науки.

Редакційна колегія

Головний редактор: Бартош Олена – кандидат педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Заступник головного редактора: Козубовська Ірина – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Члени редколегії:

Воротникова Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна)

Голоніч Ян – доктор філософії у галузі соціальної роботи, Університет Коменського в Братиславі (Словаччина)

Данко Дана – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Канюк Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Кузьма Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Микитенко Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

Олексюк Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Опачко Магдаліна – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Оросова Рената – доктор філософії у галузі педагогіки, Кошицький університет імені Павла Йозефа Шафарика (Словаччина)

Повідайчик Оксана – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Попадич Олена – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Попович Анна – кандидат соціологічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Розлуцька Галіна – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Сміла Йоанна – доктор педагогічних наук, доцент, Жешувський Університет (Польща)

Сокол Мар'яна – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського (Україна)

Станчак Ярослав – доктор філософії у галузі соціальної роботи, доцент, Університет Коменського в Братиславі (Словаччина)

Станчіене Далія Марія – доктор гуманітарних наук, професор, Клайпедський університет (Литва)

Ткаченко Павло – кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський національний агроєкологічний університет (Україна)

Товканець Ганна – доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет (Україна)

Товканець Оксана – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Шандор Федір – доктор філософських наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Шемпрух Йоланта – доктор педагогічних наук, професор, Жешувський Університет (Польща)

Шищенко Інна – кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

Рецензенти:

Леврінц Маріанна – доктор педагогічних наук, професор

Мешко Галіна – доктор педагогічних наук, професор

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 р.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції Серія 3м №32 від 31 травня 2006 р.

Засновник і видавець:

Ужгородський національний університет, Україна, 88000, м.Ужгород, пл.Народна, 3. Видавництво: вул. Капітульна, 18; e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Адреса редакції:

88017, м.Ужгород, вул.Університетська, 14, факультет суспільних наук, кім.218
e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua
Сайт: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

Збірник наукових праць видається з березня 1998 р., двічі на рік.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки; 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта; 231 – Соціальна робота).

Збірник представлено у наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Google Scholar (США); Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (Україна); Index Copernicus – ICV 2022: 83.82 (Польща)

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
протокол № 4 від 19 квітня 2024 року

УДК 371; 378; 364

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2024. Випуск 1 (54). 232 с.

© Ужгородський національний університет, 2024

Scientific Bulletin of Uzhhorod University.

Series: «Pedagogy. Social Work». Issue 1 (54) ' 2024

– is a scientific-practical journal in the field of pedagogy. Its main thematic areas are the current issues of: methodology and history of pedagogy, theory and practice of teaching, theory and practice of education, theory and methodology of professional education, social pedagogy, social work, modern pedagogical technologies and other areas of pedagogical science.

Editorial Board

Editor-in-Chief: Bartosh Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Deputy of Editor-in-Chief: Kozubovska Iryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Members of the Editorial Board:

Vorotnykova Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)

Holonič Ján – Doctor of Philosophy in Social Work, Comenius University in Bratislava (Slovakia)

Danko Dana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Kanyuk Oleksandra – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Kuzma Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ternopil Regional Municipal Institute of Postgraduate Pedagogical Education; Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)

Mykytenko Natalia – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine)

Oleksiuk Natalia – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)

Opachko Mahdalyana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Orosová Renáta – Doctor of Philosophy in Pedagogy, Pavol Jozef Šafárik University in Kosice (Slovakia)

Povidaichyk Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Popadych Olena – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Popovych Anna – Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Rozlutska Halyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Smyła Joanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, University of Rzeszów (Poland)

Sokol Mariana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, I.Ya.Horbachevsky Ternopil National Medical University (Ukraine)

Stančiak Jaroslav – Doctor of Philosophy in Social Work, Associate Professor, Comenius University in Bratislava (Slovakia)

Stanciene Dalia Marija – Doctor of Humanities, Professor, Klaipėda University (Lithuania)

Tkachenko Pavlo – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zhytomyr National Agro-Ecological University (Ukraine)

Tovkanets Hanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Mukachevo State University (Ukraine)

Tovkanets Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Shandor Fedir – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Szempruch Jolanta – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, University of Rzeszów (Poland)

Shyshenko Inna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, A.S.Makarenko Sumy State Pedagogical University (Ukraine)

Reviewers:

Lőrincz Marianna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Meshko Halyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Certificate of the print media state registration Series KV № 7972 dated by October 9, 2003

Certificate of state registration of publishers, manufacturers, and distributors of publishing products Series 3m №32 dated by 31 May 2006

Founder and publisher:

Uzhhorod National University, Ukraine, 88000, Uzhhorod, Narodna square, 3. Publishing House Goverla: Kapitulna str., 18;

e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Editorial address:

88017, Uzhhorod, Universitetska str., 14, Faculty of Social Sciences, room 218, e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua

Website: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

The journal is being published twice a year since March 1998.

Based on the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 of 02.07.2020 (Annex 4) the collection is included in the List of scientific professional publications of Ukraine category «B» in the field of pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences; 012 – Preschool education; 013 – Primary education, 014 – Secondary education (by subject specialties), 015 – Professional education (by specializations), 016 – Special education, 231 – Social work).

The journal is registered in scientometric databases, repositories and search engines: Google Scholar (the USA); National Library of Ukraine named after Vernadsky (Ukraine); Index Copernicus – ICV 2022: 83.82 (Poland)

Recommended for publication by the Scientific Council of Uzhhorod National University, record № 4 from April 19, 2024

UDC 371; 378; 364

Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work. 2024. Issue 1 (54). 232 p.

© Uzhhorod National University, 2024

З М І С Т

Афанасьєв Дмитро, Сабо Іванна. ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ COMMUNITY ENGAGEMENT В ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ	9
Бартош Олена. ДИСЕРТАЦІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АЛЬТЕРНАТИВНІ МОЖЛИВОСТІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАКАЛАВРІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	13
Бойчук Валентина. МОДЕЛІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	18
Бондар Галина. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗВО	24
Гасанова Лейла. СТАН ДОСЛІДЖУВАНOSTІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	28
Гільдебрант Катерина. КОМУНІКАТИВНЕ ВИКЛАДАННЯ ГРАМАТИКИ В РАМКАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КУРСУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	32
Головацька Юлія. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО ЛОКАЛІЗАЦІЇ	38
Джуган Руслана, Новосад Крістіна, Гірняк Яна. НАРАТИВНЕ ІНТЕРВ'Ю, ЯК МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ	43
Єнгалічева Ірина. СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ЯК ВИД СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ НЕЗАХИЩЕНИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ	48
Желанова Вікторія. КОНТЕКСТИ ІННОВАЦІЙНОСТІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РІВНЕВА ІЄРАРХІЯ	53
Жиленко Руслан. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ СТРІЧКИ ЧАСУ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПРОБЛЕМ ЖІНОК ВПО	58
Іваницька Оксана. АКАДЕМІЧНЕ МЕНТОРСТВО У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	63
Канюк Олександра, Бокоч Тетяна. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ СЕРВІСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА»	67
Кирлик Василь. РОЗВИТОК ПРОЄКТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	72
Козубовська Ірина, Козубовський Ростислав, Смук Оксана. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ	78
Кравченко Тетяна, Атрощенко Тетяна, Теличко Наталія. НАУКОВИЙ ІНШОМОВНИЙ ЕТИКЕТ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ	83
Лемак Оксана. ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ У ТВОРЧOSTІ ВАСИЛЯ ГРЕНДЖІ-ДОНСЬКОГО МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ 20-30-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ	88
Лендел Василь. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ЧЕХІЇ	92
Литвинова Світлана. 3D-КОНТЕНТ В ОСВІТНІЙ ПРАКТИЦІ ВЧИТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	97
Логвиненко Тетяна. СТРАТЕГІЇ ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА БРИТАНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ У СВІТЛІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ	106
Ляшко Мар'яна. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З НАЦІОНАЛЬНИМИ МЕНШИНАМИ: ДОСВІД США	111
Максимова Олена, Федорова Марія. ДІАГНОСТИКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ОСНОВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	115
Месарош Лівія. МІСЦЕ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ	120
Мешко Галина, Мешко Олександр. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СТРЕСОСТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЯК УМОВИ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	124
Милян Жанна. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	129

УДК 378:37.011.3-051:81'243:37.015.311:304:[001:81'373.45:177](045)
DOI: 10.24144/2524-0609.2024.54.??-??

Кравченко Тетяна Миколаївна

PhD, старший викладач
кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна
tatyanak1815@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-4963-4667>

Атрощенко Тетяна Олександрівна

доктор педагогічних наук, професор
кафедра педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна
tatiyana05071976@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

Теличко Наталія Вікторівна

доктор педагогічних наук, професор
кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна
natura.carpaty@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-6776-8952>

НАУКОВИЙ ІНШОМОВНИЙ ЕТИКЕТ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. У статті досліджено значення наукового іншомовного етикету у формуванні гуманітарної культури майбутніх учителів іноземних мов. Актуальність цього дослідження обумовлена комплексністю наукової комунікації, яка включає передачу знань та врахування соціокультурних аспектів. Центральне значення в цьому процесі має етикет, що регулює взаємодію учасників наукового спілкування. Доведено, що володіння елементами наукового мовленнєвого етикету є важливим для здобувачів освіти, оскільки воно є ключовим компонентом підготовки вчителя іноземної мови. Мета статті полягає у висвітленні ролі наукового іншомовного етикету у формуванні гуманітарної культури майбутніх вчителів іноземних мов. Для досягнення цієї мети використано методи аналізу, узагальнення та систематизації інформації з наукових джерел. Розглянуто загальні функції етикету та надані стратегії впровадження навичок наукового іншомовного етикету.

Ключові слова: науковий іншомовний етикет, вчителі іноземних мов, гуманітарна культура, наукова комунікація.

Вступ. У динамічному ландшафті освіти роль викладачів іноземних мов є першорядною у формуванні лінгвістичної та культурної компетентності учнів. Вміння ефективно спілкуватися іноземними мовами є надзвичайно важливою навичкою у сучасному взаємопов'язаному світі. Однак, поряд зі знанням мови, не менш важливим є виховання міцної гуманітарної культури серед майбутніх учителів іноземної мови. Одним із аспектів цієї культури, про який часто забувають, є науковий етикет іншомовного спілкування. У сфері академічних і наукових досліджень, які проводять здобувачі другого магістерського рівня - майбутні вчителі іноземних мов, ефективне спілкування має першорядне значення, оскільки відіграє вирішальну роль у забезпеченні ясності, поваги та професіоналізму.

Наукова комунікація – це багатогранна система, яка охоплює не лише передачу наукових знань, а й враховує соціокультурні нюанси. Центральне місце в цій системі займає етикет, який регулює взаємодію учасників наукового спілкування. Науковий стиль включає в себе використання мовних і мовленнєвих засобів для структурування інформації в наукових текстах, навчання навичкам пошуку та використання наукової інформації під час написання майбутніми вчителями іноземних мов магістерських робіт, а також розвиток умінь усної та письмової презентації результатів досліджень. Для здобувачів освіти важливе володіння

елементами наукового мовленнєвого етикету, що включає в себе не лише відстоювання істини, а й дотримання моральних норм і правил, які регулюють дії та взаємовідносини учених [1]. Культивування такої культури є вирішальним компонентом підготовки вчителя іноземної мови, що підкреслює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовний етикет має значення у формуванні мовленнєво компетентної особистості, тому багато дослідників української мови приділяють увагу питанням мовної культури. Н.Бабич [1] вивчала культуру фахового мовлення, О.Пономарів [3] досліджував культуру слова, зосереджуючи увагу на мовностилістичних явищах, Т.Чмут і Г.Чайка [6] приділяли увагу етиці ділового спілкування, Я.Радевич-Винницький [5] вивчав етикет та культуру спілкування в цілому. Формування етикету наукового спілкування у науковців-початківців вивчала Т.Плачинда [2]. Проблему мовленнєвого етикету вивчав М.Стельмахович [4].

Мета статті полягає у висвітленні ролі наукового іншомовного етикету у формуванні гуманітарної культури майбутніх вчителів іноземних мов, а також як правила наукового спілкування, етикет в наукових дослідженнях та інші аспекти наукового середовища впливають на професійний та морально-етичний розвиток майбутніх педагогів, сприяючи їхній успішній

кар'єри та взаємодії з колегами та студентами. **Методи дослідження:** аналіз, узагальнення, систематизація інформації з наукових джерел з метою визначення рівня розвитку дослідження відповідної проблеми в педагогічній теорії та практиці.

Виклад основного матеріалу. Науковий етикет іноземної мови стосується норм і практики використання іноземної мови в академічних і дослідницьких умовах. Він охоплює відповідні способи спілкування, співпраці та поведінки в науковому середовищі. Для майбутніх учителів іноземних мов опанування наукового іншомовного етикету є важливим з кількох причин.

По-перше, це сприяє ефективній комунікації та співпраці з колегами та вченими з різного мовного та культурного походження. У все більш глобалізованому світі вміння орієнтуватися в нюансах академічного та наукового дискурсу іноземною мовою є неocenним. Дотримуючись норм наукового іноземного мовного етикету, майбутні вчителі мов можуть брати змістовну участь у наукових дискусіях і сприяти поширенню знань у своїй галузі.

По-друге, опанування наукового іншомовного етикету підвищує авторитет і професіоналізм майбутніх учителів-мовників. Це демонструє їхню відданість дотриманню академічних стандартів і повазі до умов наукового спілкування. Це особливо важливо в контексті викладання мов, де вчителі є прикладом для своїх учнів.

Крім того, науковий етикет іноземної мови відіграє вирішальну роль у вихованні почуття спільності та приналежності серед майбутніх учителів мов. Дотримуючись норм академічного та наукового дискурсу, вони можуть налагоджувати зв'язки з колегами та вченими як на місцевому, так і на міжнародному рівнях. Це почуття приналежності не тільки збагачує їхній академічний і науковий досвід, але й відкриває для них різноманітні точки зору та ідеї.

Крім того, науковий етикет іноземної мови тісно пов'язаний з розвитком критичного мислення та аналітичних навичок. Займаючись науковими текстами та беручи участь в академічних та наукових дискусіях, майбутні вчителі мов можуть покращити свою здатність критично оцінювати інформацію та формулювати добре обгрунтовані аргументи. Ці навички є важливими для ефективного викладання та для виховання культури запитань та інтелектуальної допитливості серед здобувачів [2].

Отже, під науковим іншомовним етикетом розуміється правила і норми спілкування іноземною мовою в науковому середовищі. Ця концепція передбачає створення та дотримання мовних та мовленнєвих норм і критеріїв наукового спілкування, які регулюють діяльність здобувача-дослідника та відображають важливість відповідності усвідомленої роботи встановленому мовленнєвому етикету [2].

Для майбутніх учителів іноземних мов опанування наукового іншомовного етикету має важливе значення з кількох причин.

По-перше, це покращує їхню здатність викладати мову в культурно прийнятний спосіб. Мова глибоко переплетена з культурою, і розуміння мовного етикету допомагає вчителям ефективно передавати її відтінки. Це, у свою чергу, дозволяє здобувачам глибше розуміти мову та культуру, які вони вивчають.

По-друге, науковий іншомовний етикет сприяє

формуванню міжкультурної компетентності майбутніх учителів. Розуміючи етикет різних мов, вчителі краще підготовлені для навігації міжкультурної взаємодії як у класі, так і поза ним. Це особливо важливо в сучасному глобалізованому світі, де навички міжкультурного спілкування високо цінуються.

Також етикет у науковому спілкуванні відіграє різні функції. По-перше, він визначає правила ввічливого спілкування, які сприяють створенню позитивного враження про авторів та їх дослідження. По-друге, етикет визначає стандарти наукового письма, включаючи вимоги до оформлення тексту, посилань та джерел. По-третє, він враховує культурні особливості та традиції різних націй, що дозволяє уникнути непорозумінь та конфліктів у спілкуванні.

Дослідження показують, що дотримання етикету у науковому дискурсі сприяє підвищенню цитованості досліджень та покращує їх сприйняття в академічному середовищі. Крім того, етикет регулює взаємодію між авторами та рецензентами, редакційними колегами та читачами, що сприяє розвитку науки в цілому.

Незважаючи на свою важливість, викладання наукового етикету іноземної мови викликає кілька проблем.

Одним із ключових елементів наукового іноземного мовного етикету є правильне використання мови. Це включає не лише граматичну точність, але й використання відповідної наукової термінології та умовностей. Наприклад, в англійській мові для підтримки об'єктивності в науковому письмі зазвичай використовують пасивний стан, і ця практика може відрізнитися від інших мов. Розуміння та дотримання цих конвенцій допомагає переконатися, що робота розуміється, її поважає глобальна аудиторія.

Ще один важливий елемент наукового іноземного мовного етикету – посилання на джерела. Точне цитування попередніх досліджень є не лише питанням академічної доброчесності, але й знаком поваги до роботи інших. Це особливо важливо в міжкультурному контексті, де можуть застосовуватися різні норми щодо цитування та посилань.

Крім того, належний етикет поширюється на те, як представлено та обговорено наукові відкриття. Важливо бути ясним і лаконічним, уникаючи надто складної мови чи жаргону, який може бути важко зрозуміти не носіям мови. Крім того, здобувачі повинні пам'ятати про культурні відмінності, які можуть вплинути на те, як сприймається їхня робота, наприклад, використання гумору чи інтерпретація певних жестів [9].

Отже, науковий іншомовний етикет є важливим чинником формування гуманітарної культури майбутніх учителів іноземних мов. Опановуючи норми та практику академічного дискурсу, майбутні вчителі мов можуть покращити свої комунікативні навички, авторитет і професіоналізм. Крім того, науковий етикет іноземної мови сприяє розвитку почуття спільності та приналежності серед майбутніх учителів мови та сприяє розвитку навичок критичного мислення. Тому інтеграція принципів наукового іноземного мовного етикету в підготовку майбутніх учителів мов має важливе значення для того, щоб підготувати їх до успіхів у своїй професії та зробити вагомий внесок у сферу освіти і науки.

Отож розглянемо як виробити у майбутніх вчителів іноземних мов навички наукового іншомовного етикету.

По-перше, це курси з наукового письма. Включення у навчальну програму курсів з наукового письма (наприклад, як складової вивчення основного компонента «Наукова комунікація англійською мовою») для майбутніх вчителів іноземних мов допомагає їм зрозуміти вимоги до написання наукових текстів у міжнародному середовищі.

Розширений курс з наукового письма для майбутніх вчителів іноземних мов може включати такі елементи:

- Огляд наукового письма: знайомство з основними концепціями наукового письма, включаючи структуру наукових текстів, вимоги до оформлення літературних джерел та використання наукового мовлення.

- Академічний стиль письма: вивчення академічного стилю письма, включаючи вживання формальних конструкцій, уникання загальних помилок та виразне формулювання ідей.

- Структура наукових текстів: розгляд основних частин наукового тексту, таких як вступ, обґрунтування, методика, результати, висновки та список літератури.

- Використання джерел: навчання коректному використанню джерел інформації, що включає цитування та створення бібліографічних посилань.

- Редагування та корекція: освоєння навичок редагування та корекції наукових текстів для підвищення їхньої якості та зрозумілості.

- Практичні вправи: проведення практичних вправ з написання наукових текстів, включно з аналізом та рецензуванням наукових статей [7; 8; 9].

Цей курс допомагає майбутнім вчителям іноземних мов відчути впевненість у своїх здібностях до написання наукових текстів і готує їх до подальшої науково-педагогічної діяльності.

Практика академічних досліджень для майбутніх вчителів іноземних мов передбачає залучення здобувачів до проведення власних наукових досліджень у сфері мовознавства або методики викладання іноземних мов. Цей процес включає кілька етапів:

- Здобувачі обирають тему дослідження під керівництвом досвідченого викладача чи науковця.

- Розробляється план дослідження, що включає формулювання питань дослідження, обґрунтування методології та вибір інструментів збору даних.

- Проводиться дослідження згідно з планом, збираються та аналізуються дані.

- На основі проведеного дослідження студенти пишуть наукову роботу, що включає вступ, обґрунтування, методологію, результати, висновки та список літератури.

- Здобувачі презентують результати дослідження перед колегами та викладачами для отримання зворотнього зв'язку та дискусій.

- Можливість публікації результатів дослідження в наукових журналах або презентації на конференціях.

Ця практика надає студентам практичний досвід у проведенні наукових досліджень та готує їх до науково-педагогічної діяльності, де вони можуть використовувати ці навички у власній педагогічній діяльності.

На сьогоднішній день здобувачі мають унікальні можливості для розширення своїх горизонтів через міжнародні стажування, участь у міжнародних конференціях, круглих столах, семінарах тощо. Ці можливості відкривають нові перспективи для навчання та розвитку, сприяючи формуванню міжнародних контактів

та поглибленню знань у вибраній галузі.

Крім того, важливо стимулювати студентів брати участь у міжнародних конференціях з педагогіки іноземних мов. Це дозволить їм відпрацювати навички презентації своїх досліджень та спілкування у міжнародному науковому середовищі. Такі заходи сприяють розширенню їхніх професійних зв'язків, обміну досвідом з колегами з інших країн та збагаченню своїх знань у галузі методики викладання іноземних мов [11; 12].

Стажування за кордоном є важливим етапом у професійній підготовці студентів. Це надає їм можливість отримати досвід вивчення іншомовного наукового етикету та спостерігати за його використанням у практичних умовах. Такий досвід дозволяє студентам поглибити свої знання та вміння в галузі мовознавства та методики викладання іноземних мов. Крім того, стажування за кордоном допомагає студентам розвинути міжнародні комунікативні навички, розширити свої горизонти і відчути себе частиною глобальної наукової спільноти.

Міжнародні стажування дозволяють студентам отримати цінний досвід роботи в міжнародному середовищі, покращити свої мовні та культурні навички, а також розширити свої можливості для майбутньої кар'єри. Вони можуть вивчати нові методи та підходи у своїй галузі, а також навчатися від кращих фахівців у світі [12].

Участь у міжнародних конференціях надає студентам можливість представити свої дослідження та ідеї перед вченими з усього світу, обмінюватися думками та досвідом з колегами з інших країн. Це сприяє їхньому професійному зростанню та розвитку міжнародних зв'язків.

Загалом, сучасна епоха надає студентам унікальні можливості для розширення своїх горизонтів і розвитку як професіоналів. Міжнародні стажування та участь у міжнародних конференціях є важливими кроками на шляху до досягнення високих професійних цілей та успіху у міжнародному співтоваристві.

Гостьові лекції – це ще один вид академічної діяльності, який відкриває перед студентами безліч можливостей для отримання нових знань та вражень. Ці лекції можуть бути проведені відомими фахівцями з різних галузей науки та практики, які поділяться своїм досвідом та знаннями з аудиторією.

Гостьові лекції допомагають студентам поглибити свої знання у вибраній галузі, ознайомитися з новітніми тенденціями та досягненнями у світі науки та технологій. Вони також надають можливість для встановлення контактів зі спеціалістами з певної галузі та можливість обміну досвідом та ідеями.

Гостьові лекції можуть бути організовані як частина навчальних програм, так і як окремі заходи, спрямовані на підвищення професійної компетентності та розвиток креативного мислення студентів. Вони допомагають стимулювати інтерес до навчання та сприяють вихованню у студентів критичного мислення та аналітичних навичок.

Загалом, гостьові лекції є важливою складовою академічного процесу, яка сприяє розвитку студентів як майбутніх фахівців та громадян. Вони надають можливість для поширення знань та взаємодії з вченими та практиками з усього світу.

Висновок. Отже, науковий іншомовний етикет відіграє вирішальну роль у формуванні гуманітарної культури майбутніх учителів іноземних мов. Оволодіння

науковим іншомовним етикетом підвищить ефективність навчання та сприятиме розвитку міжкультурної компетентності здобувачів другого магістерського рівня. Незважаючи на те, що навчання науковому іншомовному етикету пов'язане з труднощами, впрова-

дження стратегій, описаних вище, може допомогти їх подолати та гарантувати, що майбутні вчителі будуть добре підготовлені для орієнтування в складнощах міжкультурного та наукового спілкування.

Список використаної літератури

1. Бабич Н.Д. Культура фахового мовлення. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник. Чернівці: Книги – XXI, 2006. 496 с.
2. Плачинда Т. Формування етикету наукового спілкування у науковців-початківців. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти*. 2023. №42. С.94–107.
3. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 1999. 232 с.
4. Стельмахович М.Г. Мовний етикет. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine20-2.pdf>
5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів: СПОЛОМ, 2001. 207 с.
6. Чмут Т.Е., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування. Київ: Вікар, 2003. 224 с.
7. Brown J.D. Principles of language learning and teaching. London: Pearson Education. 2014. 416 p.
8. Hyland K. Disciplinary discourses: social interactions in academic writing. Michigan: University of Michigan Press, 2004. 232 p.
9. Swales J.M. Genre analysis: English in academic and research settings. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 274 p.
10. Smith A., Brown C. Enhancing Professional Development through International Conferences in Foreign Language Teaching. *International Journal of Applied Linguistics*. 2019. Vol.29 (2). P.245–260.
11. Johnson M., Lee S. The Role of International Conferences in Expanding Professional Networks in Foreign Language Teaching. *Modern Language Journal*. 2018. Vol.102 (4). P.789–802.
12. Brown K., Martinez L. The Benefits of International Internships in Foreign Language Teaching. *Journal of Education Abroad*. 2017. Vol.20 (2). P.123–135.

References

1. Babych, N.D. (2006). *Kultura fakhovoho movlennia* [Culture of professional speech]. Knyhy – XXI. (in Ukrainian)
2. Plachynda, T. (2023). Formuvannya etyketu naukovoho spilkuvannia u naukovtsiv-pochatkivtsiv [Formation of the etiquette of scientific communication among novice scientists]. *Vykkladannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity*, 42, 94–107. (in Ukrainian)
3. Ponomariv, O. (1999). *Kultura slova. Movnostylistychni porady* [Culture of words. Linguistic advice]. Lybid. (in Ukrainian)
4. Stelmakhovich, M.H. *Movnyi etyket* [Language etiquette]. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine20-2.pdf> (in Ukrainian)
5. Radevych-Vynnytskyi, Ya. (2001). *Etyket i kultura spilkuvannia* [Etiquette and culture of communication]. SPOLOM. (in Ukrainian)
6. Chmut, T.E., & Chaika, H.L. *Etyka dilovoho spilkuvannia* [Ethics of business communication]. Vikar. (in Ukrainian)
7. Brown, J.D. (2014). *Principles of language learning and teaching*. Pearson Education. (in Ukrainian)
8. Hyland, K.(2004). *Disciplinary discourses: social interactions in academic writing*. University of Michigan Press.
9. Swales, J.M. (1990). *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge University Press.
10. Smith, A., & Brown, C. (2019). Enhancing professional development through international conferences in foreign language teaching. *International Journal of Applied Linguistics*, 29 (2), 245–260.
11. Johnson, M., & Lee, S. (2018). The role of international conferences in expanding professional networks in foreign language teaching. *Modern Language Journal*, 102 (4), 789–802.
12. Brown, K., & Martinez, L. (2017). The benefits of international internships in foreign language teaching. *Journal of Education Abroad*, 20 (2), 123–135.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2024 р.

Стаття прийнята до друку 01.04.2024 р.

Kravchenko Tetiana

PhD, Senior Lecturer

Department of English Language, Literature and Teaching Methods
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

Atroshchenko Tetiana

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Department of Pedagogy of Preschool, Primary Education and Educational Management
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

Telychko Natalioa

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Department of English Language, Literature and Teaching Methods
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

SCIENTIFIC FOREIGN LANGUAGE ETIQUETTE AS AN IMPORTANT FACTOR IN FORMING THE HUMANITARIAN CULTURE OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES

Abstract. The article examines the importance of scientific foreign language etiquette in the formation of the humanitarian culture of future teachers of foreign languages. The relevance of this study is due to the complexity of scientific communication, which includes the transfer of knowledge and consideration of social and cultural aspects. Etiquette,

which regulates the interaction of participants in scientific communication, is of central importance in this process. The purpose of the article is to highlight the role of scientific foreign language etiquette in the formation of the humanitarian culture of future teachers of foreign languages. To achieve this goal, methods of analysis, generalization, and systematization of information from scientific sources have been used. It has been proven that mastery of the elements of scientific speech etiquette is important for students of education, as it is a key component of foreign language teacher training. The general functions of etiquette have been considered (rules of polite communication that contribute to the creation of a positive impression of the authors and their research; standards of scientific writing, including requirements for the design of the text, references, and sources; cultural features and traditions of different nations, which allows to avoid misunderstandings and conflicts in communication) and provided strategies for implementing scientific foreign language etiquette skills: courses in scientific writing, conducting own scientific research, participation in international conferences, internships abroad, guest lectures. It has been concluded that mastering the scientific etiquette of a foreign language will increase the effectiveness of education and contribute to the development of intercultural competence of students of the second master's level.

Key words: scientific foreign language etiquette, foreign language teachers, humanitarian culture, scientific communication.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>